

KROPPEDAL

Museum for Astronomi • Nyere tid • Arkæologi

Afdeling for Arkæologi

Bygherrerapport vedr. den arkæologiske
udgravning af Hvissinge Øst 2, TAK 1384

Bygherrerapport nr. 27, 2007

André Matthissen, November 2007

Kroppedal, Museum for Astronomi • Nyere tid • Arkæologi

Kroppedals Allé 3, 2630 Taastrup

Tlf.: 43 30 30 00, Fax: 43 30 30 03, E-mail: kontakt@kroppedal.dk

www.kroppedal.dk

Indholdsfortegnelse

INDLEDNING	2
RESUMÉ.....	2
UDGRAVNINGENS FORHISTORIE	2
UNDERSØGELSENS RESULTATER.....	2
Huse	2
Felt 1	2
SAMMENFATNING OG KONKLUSION.....	4

Bilag

Tidstavle

Oversigts kort med markering af det undersøgte areal

Udgravningsplan over feltet

Indledning

Nærværende rapport dækker den arkæologiske udgravning, der blev foretaget fra den 20. august til den 11. september 2007, i Hvissinge Øst, delområde 5, som opfølgning på den arkæologiske prøvegravning foretaget i august 2007. Arealet på 7.000 m² ejes af Glostrup Kommune, som derfor finansierede udgravningen. Området ligger i Museet på Kroppedal's arkæologiske ansvarsområde, og museets arkæologiske afdeling varetog undersøgelsen. Originaldokumentation og oldsager opbevares på museet. Området, skal som led i lokalplanen benyttes til boligformål.

Følgende har været del af udgravningen: Ansvarshavende leder: Museumsinspektør Anne B. Hansen. Daglig leder og beretingsansvarlig: stud.mag. André Matthissen. Studenter: stud.mag. Susan Pallesen, Stud.mag Lillith Gummer Carlslund Andersen, stud.ba Maria Lund Broholm, stud.ba Stina Winther, stud.ba Jonas Ryborg, alle Saxo-Instituttet, Københavns Universitet. Museumstekniker Jan Poulsen stod for opmåling af med GPS og for bearbejdning af de opmålte planer. Fundbearbejdningen er primært fortaget af Maria Lund Broholm og André Matthissen.

Konserveringstekniker Lone Brorson har forstået konservering af den udgravede keramik. Forundersøgelsen blev varetaget af stud.mag. Susan Pallensen og stud.mag. Lillith Gummer Carlslund Andersen

Resumé

Ved udgravningen af området, kaldet "Hvissinge Øst 2", TAK 1384, blev der på et 7000 m² stort område, udgravet spor efter bebyggelse fra sen yngre

romersk jernalder/germansk jernalder, ca. 150-775 e. Kr. Bebyggelsen blev erkendt som spor i undergrunden, efter tre treskibede huse og hegn, samt et muligt sadeltagshegn i den sydlige ende af feltet. Et sadeltagshegn, er en tagdækket konstruktion, som har været anvendt til forskellige formål, eksempelvis til opbevaring af hø, brænde eller andre ting man gerne vil have opbevaret i tørvejr. Ud over husspor blev der undersøgt forskellige typer af nedgravninger, kaldet gruber, i form af mulige brønde, enkelte affaldsgruber og gruber, hvor der formentlig blev fremstillet mad. På Hvissinge Øst 2 blev der yderligere udgravet et kar, hvorved der lå en tenvægt, som er en del af et spinderredskab, til fremstilling af garn. Karret indeholdt desuden en smule brændte knogler af endnu ukendt karakter.

Udgravningens forhistorie

Efter henvendelse fra Glostrup Kommune til Kroppedal den 27. juli, 2007 vedrørende arkæologiske interesser på det 7000 m² store område, Hvissinge Øst, blev en forundersøgelse sat i stand torsdag den 9. august 2007. Budgettet for forundersøgelsen blev godkendt af Glostrup Kommune tirsdag den 7. august 2007.

På grundlag af denne forundersøgelse blev det tydeligt, at der skulle foretages en egentlig udgravning af i alt 1.750 m². Godkendelsen af budgettet fra Kulturarvsstyrelsen blev modtaget torsdag den 16. august 2007 og blev accepteret af Glostrup Kommune fredag den 17. august 2007.

Undersøgelsens resultater

Huse

Et hus erkendes typisk ved at genfinde stolpehullerne, som er placeret i et bestemt mønster afhængig af konstruktionen, som varierer gennem tiden. Denne variation sker dog over et så langt tidsspænd, at man ofte kan bruge disse mønstre til at datere bebyggelsen.

De udgravede huse på Hvissinge Øst 2 er typiske jernalderhuse, med en såkaldt treskibet konstruktion. En treskibet konstruktion betyder at, der ned gennem huset har stået to rækker stolper, som har båret en rem, hvorpå spærerne og derpå taget har ligget. Treskibede huse var den altdominerende hustype igennem hele bronze og jernalderen i Sydsandinavien (1700 f.Kr.-1050 e.Kr.). Husene var bygget af træ.

Vægkonstruktionen ved vi ikke så meget om, men den kan være lavet af flettede vidjer, som var beklædt med ler. Det er sjældent der er bevaret spor af vægforløbene, måske fordi vægstolperne ikke har været nedgravet, men i stedet tappet ned i en fodrem.

Typisk er et jernalderhus opdelt i en beboelsesende, som regel i den vestlige del af huset, medens den østlige del har fungeret som stald. Den øst-vestlige orientering skyldes formentlig den fremherskende vindretning fra vest, foruden ønsket om maksimal solindstråling. På grund af byggematerialerne havde et jernalderhus en begrænset levetid på omkring 30 år. Herefter blev huset revet ned og et nyt opført, ofte i umiddelbar nærhed af det foregående. Dette er årsagen til at arkæologerne som regel finder adskillige spor efter huse ved hver enkelt udgravning. Husene har ikke alle stået der samtidig, men har afløst hinanden over flere generationer. En gård kunne bestå af et enkelt langhus, men i den yngre del af

jernalderen blev det almindeligt, at gården bestod af et stort langhus, og et eller to mindre udhuse på en indhegnet gårdsplads. De mindre huse fungerede sandsynligvis som lader og forrådshuse, ekstra staldplads og bliver som regel benævnt som økonomi bygninger.

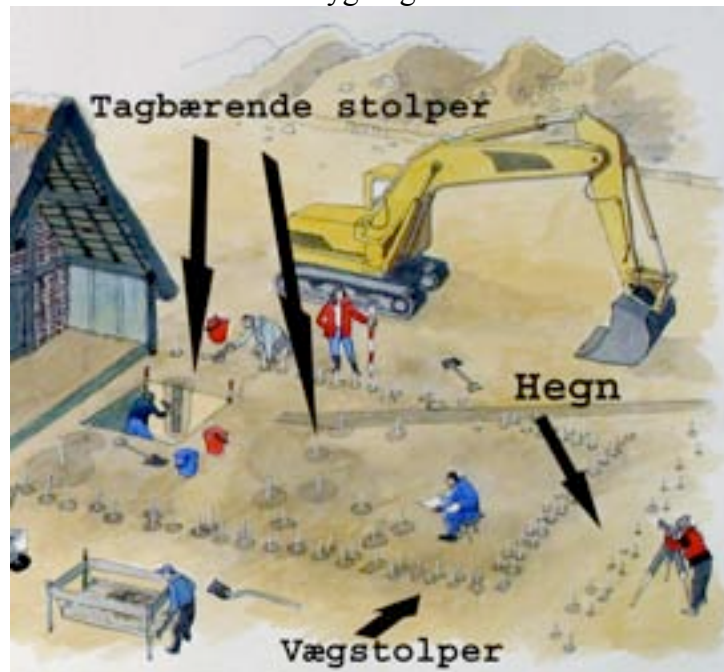

Fig.1: Udsnit af principtegning af oldtidshus under opførelse og udgravning. Original tegning af Charlotte Clante.

Felt 1

Der blev på Hvissinge Øst 2 åbnet et felt på med et samlet areal på ca. 1.750 m². Der blev udgravet tre treskibede huse (hus 1-3), som alle er dateret til sen yngre romersk jernalder/germansk jernalder ca. 150-775 e. Kr. I det ene af husene (hus 1) blev der udgravet stolpehuller, som kunne være en del af et muligt væg forløb.

Fig. 2. Hus 1 set fra vest. De rødmaledede klodser markerer de tagbærende stolpehuller.

Hus 2, er nord-syd orienteret, og virker ikke umiddelbart hverken så kraftig bygget eller så langt som de to andre huse. Den mindre længde kunne skyldes at dens nordlige forløb bliver forstyrret af en mulig brønd. Husets umiddelbare mindre udseende i forhold til de to andre huse, samt det at det vender nord-syd gør, at der formentlig er tale om en økonomibygning. Hus 3 bliver muligvis afbrudt af udgravningsgrænsen, men de to østligste stolpehuller, kunne også ses som gavlstolper, eftersom de ikke adskiller sig væsentligt fra de øvrige tagbærende stolper i hus 3. En anden funktion kunne være, at de har fungeret som støttestolper i et længere hus. Der kan ikke umiddelbart siges noget om husenes indbyrdes forhold. Der fremkom forskellige former for gruber på området. Der var affaldsgruber, hvor der blev udgravet både dyretænder, ubrændte og brændte knogler fra tamdyr, samt keramik. I

nogle af gruberne fremkom en del trækulsrester og i enkelte var der nærmest rene trækulslag, disse gruber er formentlig anvendt til madlavning

Der blev udgravet ét anlæg på området, som på grund af dens dybde tolkes som en brønd.

Et af de mere kuriøse fund på pladsen, var et kar, hvorved der lå en tenvægt af sandsten. Tenvægten er rund, og flad på begge sider. På den ene side er der ridset et stort kryds, som vi endnu ikke kender betydningen af, eller har nogle paralleller til. Karret selv indeholdt brændte knogler af endnu ukendt karakter.

Fig. 3 Tenvægt af sandsten.

Feltets nordlige og vestligste del var meget omrodet og forstyrret, der var en del drængrøfter, og andre former for forstyrrelser fra nyere tid. Dette gjorde området lidt vanskeligere at udgrave end den øvrige del.

Sammenfatning og konklusion

På TAK 1384 blev der bl.a. udgravet tre huse, et anlæg som indeholdt en ornamenteret tenvægt af sandsten og lerkar med brændte knogler, samt en mulig brønd. Udgravningens resultat udgør en vigtig brik i det større billede, vi allerede har over jernalderbebyggelse i området. Et andet eksempel på bebyggelse fra jernalderen, findes allerede ca. 70 meter mod øst, på den anden side af Birkeskoven. Samtidig foregår der netop nu omfattende arkæologiske udgravninger ca. 1. km nord for det netop udgravede område, som allerede nu ser meget lovende ud.